

Μπορεί το «λίφτινγκ», η ρινοπλαστική, η λιποαναρρόφηση, η ανόρθωση και οι ενέσεις Botox να μπήκαν μερικώς δεκαετίες στο... πετσί μας, πάντως η αισθητική χειρουργική μετράει ήδη πέντε αιώνες ζωής! Οι περισσότεροι απ' όσους διαβάζουν σήμερα το κατάφλοι του πλαστικού χειρουργού μάλλον αγνοούν ότι οι βαιονικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται στα χειρουργεία εφευρέθηκαν μεταξύ των ετών 1840 και 1900!

► Φυσικά επεμβάσεις στο ανθρώπινο σώμα γίνονταν από τότε που ξεκίνησε η επιστήμη της ιατρικής. Ωστόσο, το 1846 εισήχθη στα ιατρεία η αναισθησία και το 1867 οι αντισηπτικές μέθοδοι. Χωρίς μολύνσεις και με λιγότερους πόνους, η πλαστική χειρουργική έμελλε ένα αιώνα μετά να μετατραπεί σε μια από τις πιο ανθηρές βιομηχανίες. Μόνο στην Αμερική το 2003 το νυστέρι του πλαστικού χειρουργού δοκίμασαν 8,8 εκατομμύρια άνθρωποι. Απ' αυτούς 16% (ποσοτό που χρόνο με το χρόνο αυξάνεται) είναι άντρες.

► Καλά λένε ότι η ιστορία κύκλους κάνει... Από τον 16ο έως και τον 19ο αιώνα, η αισθητική χειρουργική ήταν αποκλειστικό προνόμιο των αντρών και μάλιστα των πλουσίων και των ευγενών της εποχής. Μόλις στα τέλη του 19ου αιώνα οι γυναίκες... ασθενείς κατάφεραν να ξεπεράσουν τον αριθμό των αντρών. Ελάχιστα είναι και οι γυναίκες ιατροί. Η ιστορία καταγράφει μόνο μία, τη **Γαλλίδα Σουζάνα Νοέλ** (1878-1954), κι αυτό γιατί το 1912 έκανε με μεγάλη επιτυχία λίφτινγκ στο διάσημο πρόσωπο της Σάρα Μπερνάρ...

Μπορεί το κνήγι της ομορφιάς (τεχνητής ή φυσικής) να είναι τόσο παλιό όσο η ιστορία της ανθρωπότητας, ωστόσο το ξεκίνημα της αισθητικής χειρουργικής δεν είναι καθόλου ρομαντικό. Η επιδημία της σύφιλης στην Ευρώπη ήδη από τον 15ο αιώνα κατέστησε επιτακτική την ανάγκη της αισθητικής χειρουργικής. Το εξαιρετικά ενδιαφέρον βιβλίο «Aesthetic Surgery», που επιμελήθηκε η **Αντζέλικα Τάσεν** και κυκλοφορεί από τις ομώνυμες εκδό-

της Φωτεινής Μπέγκα

σεις «Taschen», είναι αποκαλυπτικό. Οι επιδημίες, τα έντονα χαρακτηριστικά που προσδίδει η εθνική καταγωγή και οι τεράστιες μετακινήσεις πληθυσμών κατά τον προηγούμενο αιώνα συνετέλεσαν στην εδραίωση της πλαστικής χειρουργικής στον πλανήτη. Η ματαιοδοξία άρχισε κάποιους αιώνες να μπει στο χειρουργικό τραπέζι. Προηγήθηκε ο αγώνας της διατήρησης της εξουσίας και φυσικά της ίδιας της επιβίωσης.

Η σύφιλη εισήχθη στην κεντρική Ευρώπη από τη χώρα που μόλις είχε ανακαλυφθεί, την Αμερική! Ο ρόλος της νέας chirurgia decorativa ήταν να «φτιάξει» τις «φραγωμένες» σφαιλιδικές μήτες των ευρωπαϊκών ευγενών, που απχώς είχαν κολλήσει την ασθένεια και κινδύνευαν να σταγματιστούν και εν τέλει να χάσουν την εξουσία τους. Οι πρακτικές της αισθητικής χειρουργικής διατηρούνταν τότε κρυφές και κληροδοτούνταν από τον πατέρα στο γιο.

► Το 1597 στο ιατρείο του ιταλού γιατρού από την Μπολόνια **Γκασπάρε Ταλιακότζι** (Gaspare Tagliacozzi, 1545-1599) πραγματοποιήθηκε η πρώτη ρινοπλαστική επέμβαση, που κράτησε πάνω από ένα μήνα... Ο πόνος του ασθενούς πρέπει να ήταν αφόρητος. Η Καθολική Εκκλησία δεν είδε με καθόλου καλό μάτι τις επεμβάσεις του Ταλιακότζι.

► Το πρώτο κορίτσι που υπέστη λιποαναρρόφηση ήταν αυτό μιας εβραίας το 1899. Ένα από τα πιο εμφανή κοινωνικά στερεότυπα της εποχής ήταν το ευτραφές σώμα των εβραίων γυναικών. Πριν ακόμη φουντώσει ο αντισημιτισμός, η δυτική κοινωνία ξεκίνησε το σταγματισμό από αυτές. Στην Αμερική μάλιστα, η καλή κοινωνία της εποχής, διαφορούσε από το γεγονός ότι στη χώρα «εισέβαλαν άσχημες γυναίκες, με τεράστιες περιφέρειες, κοντές, με χοντρά πόδια και πρόσωπα που δεν ακούμπησε καν η ομορφιά»...

Τα «νέα» σώματα στις νέες πατριδες έπρεπε αναγκαστικά να αποκτήσουν νέες ταυτότητες και, το σημαντικότερο, να μην δείχνουν την καταγωγή τους. Η πλακουτωτή μύτη των ιρλανδών μεταναστών δεν μαρτυ-

Ο ΠΟΛΥΤΙΣΜΟΣ

ΣΤΟ ΠΕΤΣΙ ΜΑΣ

ρούσε τις σεξουαλικές αμαρτίες των προγόνων αλλά απλούστατα το γεγονός ότι προέρχονται από αλλού. Ήταν ξένοι. Οι πλαστικοί χειρουργοί στα τέλη του 19ου αιώνα και στις αρχές του 20ού διέθεταν στα ιατρεία τους τις... μύτες που σύμφωνα με τα πρότυπα της εποχής εξασφάλιζαν την επιτυχία σε έναν άντρα: οι ρωμαϊκές μύτες ήταν συνώνυμες της δύναμης και οι αρχαιοελληνικές της λεπτότητας και της ευγένειας! Αντίστοιχα, τα αυτιά των εβραίων έπρεπε να μικρύνουν και να κολλήσουν στο κεφάλι.

▶ Η ανθρωπίνη ματαιοδοξία πήρε στην αυγή κιόλας του 20ού αιώνα το αίμα της πίσω. Ένας πολυπύξος αριστοκράτης εξαφάνισε το 1901 τις ρυτίδες από το πρόσωπό του. Ή τουλάχιστον προσπάθησε. Αργότερα ήρθε ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος να εδραιώσει την επιστήμη της πλαστικής χειρουργικής, που εκλήθη να διορθώσει τα χιλιάδες σακατεμένα πρόσωπα και κορμιά των στρατιωτών.

Σήμερα δεν φαίνεται να έχουν αλλάξει πολλά. Το λευκό πρότυπο της δυτικής ομορφιάς εξακολουθεί να στέλνει στην αρχή της σχολικής χρονιάς πολλές 15χρονες γιαπωνέζες κόρες στον πλαστικό χειρουργό για μεγέθυνση στήθους, στρογγύλεμα ματιών ή ρινοπλαστική! Δεν είναι τυχαίο άλλωστε, ότι ακόμη και τα γιαπωνέζικα κόμικ, όπως τα Πόκεμον, έχουν τεράστια στρογγυλά μάτια...

Στην **Κίνα**, γυναίκες και άντρες υποβάλλουν τον εαυτό τους σε εξαιρετικά επιπονεές επεμβάσεις επιμήκυνσης των ποδιών. Οι Αφροαμερικανοί λεπταίνουν τα χείλη και τη μύτη τους, ενώ εσχάτως στο Ιράν οι γυναίκες «φτιάχνουν» τις μύτες και τα πρόσωπά τους, το μοναδικό άλλωστε σημείο του σώματός τους που μένει ακάλυπτο... Ολόκληρος ο πλανήτης ορρίζει το ιδανικό πρότυπο ομορφιάς σύμφωνα με το «λευκό» καθωσπρέπει μοντέλο της τηλεόρασης και του κινηματογράφου.

▶ Τη δεκαετία του '20 το **Χόλιγουντ** εισήγαγε την τεχνική του close up στον κινηματογράφο. Τα πρόσωπα των πρωταγωνιστών -κυρίως των γυναικών- δεν έπρεπε να έχουν κανένα ψεγάδι, αλλά να αποκαλύπτουν με το ζουμί την αλαβάστρινη ομορφιά τους. Γι' αυτό και ο παντοδύναμος τότε Louis B. Mayer υποχρέωσε την Γκρέτα Γκάρμπο να φτιάξει τα δόντια της, τη Μάρλεν Ντίτριχ τη μύτη της (το 1929) και τη Ρίτα Χέιγουορθ να μεταφέρει τη ρίζα των μαλλιών της πιο ψηλά στο μέτωπό της...

▶ Όμως δεν είναι και λίγες οι ταινίες που ασχολήθηκαν με το θέμα της πλαστικής χειρουργικής και του facelift, είτε γιατί εξυπηρετούσαν την αφήγηση (θρήλερ, αστυνομικά), είτε γιατί έτσι σατίριζαν την κοινωνία και τα σύγχρονα ιδεώδη. Ήδη από το 1937 ο Γουίλιαμ Γουάιλερ χρησιμοποιεί την πλαστική χειρουργική στο «Dead end» για να αλλάξει το πρόσωπο του κακοποιού Χάμφρεϊ Μπόγκαρτ, που στην ταινία φέρει το παρατσούκλι babyface...

Το 1984 ο Τέρι Γκίλιαμ με το φουτουριστικό «Μπραζιλ» επιδίδεται σε μια ανελέητη σάτιρα: Οι πλούσιες κυρίες στην ταινία δεν συλλέγουν έργα τέχνης, έχουν μετατρέψει το ίδιο τους το πρόσωπο σε καμβά όπου πάνω του συναγωνίζονται οι χειρουργοί... Κάτι ανάλογο, αλλά με όχι τόσο δραστικό τρόπο, επιχειρεί και ο Χιου Γουίλσον στην κωμωδία «First Wives Club» (1996). Ακολουθούν μεταξύ άλλων οι ταινίες «Face off» (1997) του Τζον Γου με τον

Νικόλας Κέιτζ και τον Τζον Τραβόλτα, το «ΛΑ Εμπιστευτικό» (1997) του Κέρτις Χάνσον, στο οποίο οι πρόγones αποκτούν τα πρόσωπα γνωστών σταρ του μεσοπολέμου, το «Vanilla Sky» (2001) του Κάμερον Κρόου με τον Τομ Κρουζ. ♣

Το λίφτινγκ έχει την ανθρωπίνη και, πολλές φορές, την απάνθρωπη ιστορία του

